

Barbara Obreńska

**PREZENTOWANIE WŁASNYCH ZAINTERESOWAŃ,
UZDOLNIEŃ I POGLĄDÓW UCZNIÓW
NA FORUM PUBLICZNYM**

Człowiek, aby pozostawać w zgodzie ze światem i z sobą samym, aby móc łączyć się z innymi, nie tracąc zarazem poczucia swojej integralności i wyjątkowości, nie ma innego sposobu na realizowanie swych pragnień, jak tylko poprzez twórcze, produktywne wykorzystanie swoich zdolności.

Erich Fromm

1. WSTĘP

Współczesny świat stawia młodemu pokoleniu bardzo wysokie wymagania. Sukces życiowy ma stać się udziałem ludzi kompetentnych – wyposażonych w szeroką wiedzę i liczne umiejętności – kreatywnych, realizujących działania w wymiarze jednostkowym i zespołowym, przedsiębiorczych, ambitnych. Społeczną akceptację zdobędą jednak przede wszystkim ci, którzy zbudują pozytywny obraz siebie oparty na przekonaniu o byciu niepowtarzalnym i jedynym w swoim rodzaju.

Uświadomienie uczniowi, jakim potencjałem intelektualnym i twórczym dysponuje, stanowi fundamentalne zadanie szkoły. Wypełnienie tego zadania ma znaczący wpływ na próby osiągnięcia szczęścia i realizację przez młodych ludzi ambitnych celów życiowych.

Polskie szkolnictwo, stojące u progu kolejnej reformy, zdaje się wychodzić naprzeciw społecznym oczekiwaniom. Szkoła ma uczyć i wychowywać na miarę potrzeb współczesnych czasów, tak więc za podstawę wszelkich działań należy przyjąć podmiotowość ucznia w procesie dydaktycznym. Celestyn Freinet z początku XX w. wysunął postulat uczynienia dziecka ośrodkiem szkolnych działań. Opowiadał się za prawem młodego człowieka

do pełnej akceptacji, rozwijania twórczego potencjału, współdecydowania o kształcie procesu dydaktycznego. Współczesna psychologia, pedagogika, dydaktyka potwierdzają słuszność poglądów Freineta¹. Na łamach szkolnych publikacji upowszechnia się nowoczesny model nauczania. W zgodzie z nim pozostaje koncepcja kształcenia Fenstermachera i Soltisa, modele nauczania Joyce'a, Weil i Showers².

Indywidualizacja procesu dydaktycznego, możliwość prezentowania przez młodych ludzi własnych zainteresowań, zdolności i opinii na forum publicznym – przede wszystkim w klasie i w szkole – umożliwia samorealizację i świadome budowanie przez nich własnej osobowości. Ta zaś droga prowadzi do osiągnięcia przez człowieka pełnej dojrzałości w wymiarze intelektualnym i emocjonalnym.

2. KOŁA ZAINTERESOWAŃ

Odkąd sięgnąć pamięcią, młodzież mogła rozwijać i prezentować swe humanistyczne uzdolnienia, aktywnie uczestnicząc w pracach tzw. kół zainteresowań. Obecnie, w większości szkół, ze względu na fatalną kondycję finansową polskiej oświaty, koła zainteresowań nie działają. Formalnie. Wielu nauczycieli, nie czekając na korzystne rozwiązania, podejmuje pracę ze zdolnymi uczniami. Tym samym stwarza się młodym humanistom szansę rozwijania ich uzdolnień i zainteresowań poprzez uczestnictwo w zajęciach koła polonistycznego, koła żywego słowa, koła filmowego czy koła miłośników kultury.

Działanie szkolnego koła polonistycznego stwarza młodym ludziom możliwość zaprezentowania wiedzy humanistycznej wykraczającej poza szkolne schematy, przygotowania się do wystąpień na forum publicznym (udział w konkursach, olimpiadzie), ujawnienia czytelnicznych fascynacji.

Koło żywego słowa pozwala na zaprezentowanie aktorskich uzdolnień uczniów. Wykorzystując klasowe doświadczenia z dramą, przygotowuje się inscenizacje znanych dzieł literackich, np. *Zemsty*, *Ślubów panieńskich* A. Fredry, II cz. *Dziadów* A. Mickiewicza, *Romea i Julii* W. Szekspira; urządza wernisaże. W ramach działalności tego koła młodzież kl. VII szkoły podstawowej przygotowała m. in. inscenizację II cz. *Dziadów*, która zaowocowała zaproszeniem młodych aktorów do podjęcia współpracy z telewizją kablową.

¹ S. Bortnowski, *Scenariusze półwariackie, czyli poezja współczesna w szkole*, Warszawa 1997, s. 12–13.

² A. Brzezińska, *Jak dobrze uczyć? Analiza porównawcza modeli kształcenia*, „Polonistyka” 1996, nr 10, s. 647–649.

Uczniowie z dużym zapałem i zaangażowaniem przygotowali, z okazji Dnia Dziecka, występ dla przedszkolaków oraz swych młodszych kolegów z kl. 1–3, zaprezentowali się też mieszkańcom domu opieki społecznej w przeddzień Bożego Narodzenia. Łzy wzruszenia w oczach tych ostatnich stanowiły najlepszą zapłatę za poniesiony trud, ponadto młodzi aktorzy uświadomili sobie, że swym talentem dają radość innym.

W szkole średniej szczególne zainteresowanie wzbudzały happeningi, urządzone podczas przerw śródlekcyjnych przez uczniów klasy humanistycznej, występującej w strojach stylizowanych na określoną epokę.

Koło filmowe skupia kinomanów. W ramach jego działalności wyświetla się interesujące filmy, a następnie podejmuje dyskusje na tematy z nimi związane. Koło filmowe (dyskusyjny klub filmowy), działające w szkole średniej, nie tylko umożliwia uczniom wykazanie się wiedzą z zakresu historii i teorii filmu, lecz także pozwala na ujawnienie własnych opinii w związku z problemami nurtującymi współczesny świat, a podejmowanymi przez twórców filmu. To młodzież, w porozumieniu z opiekunem, dokonywała wyboru pozycji filmowych godnych uwagi. Projekcję każdorazowo poprzedzano informacjami na temat twórców filmu, uwarunkowań kulturowo-historycznych, treści i idei utworu. Przygotowywano pakiet zagadnień do dyskusji. Podjęto temat tolerancji religijnej i obyczajowej; postulatu zniesienia kary śmierci; uwikłania jednostki w losy wojny; konieczności walki z przejawami antysemityzmu, obrony praw dziecka i równouprawnienia ludzi niepełnosprawnych. W warunkach szkolnych odbyła się projekcja filmów: *Krótki film o zabijaniu*, reż. K. Kiesłowski; *Forrest Gump*, reż. R. Zemeckis; *Filadelfia*, reż. J. Demme; *Królowa Margot*, reż. P. Chereau; *Imperium słońca*, reż. S. Spielberg; *Hamlet* oraz *Romeo i Julia*, reż. F. Zeffirelli; *Europa, Europa...*, reż. A. Holland; *Tańczący z wilkami*, reż. J. Annaud; *Władca much*, reż. B. Getty.

Klub miłośników kultury promował wiedzę i zainteresowania uczniów będących aktywnymi uczestnikami życia kulturalnego miasta. Ich zadanie polegało na odnotowywaniu ważnych zdarzeń z zakresu kultury; ustalaniu kalendarza imprez i przygotowywaniu informacji na temat twórców oraz ich dzieł. Aktywne uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych przypadało na soboty i niedziele.

3. KONKURSY

Doskonałą możliwość zaprezentowania własnych zainteresowań i uzdolnień zapewnia uczniom udział w konkursach. Organizowane są konkursy klasowe, międzyklasowe, szkolne, międzyszkolne; na szczeblu miejskim, okręgowym, ogólnopolskim. Dotyczyć mogą literatury, języka, zagadnień związanych

z kulturą. Sprawdzają one wiedzę, umiejętności i uzdolnienia uczniów. Niejednokrotnie dają młodzieży szansę wypowiedzenia się na interesujące ją tematy.

By nauczyciel miał świadomość, jakim potencjałem intelektualnym i twórczym dysponują jego uczniowie, powinien stwarzać im możliwość podjęcia zdrowej rywalizacji – co wydaje się oczywiste – przede wszystkim na terenie klasy i szkoły. Praktyka potwierdza, że uczniowie najczęściej mają szansę zaprezentować swe talenty, biorąc udział w klasowych i szkolnych konkursach ortograficznych, recytatorskich, poetyckich, czytelniczych, sprawdzających wiedzę w ramach danego działu tematycznego.

Możliwości w zakresie organizowania konkursów klasowych i szkolnych dających szansę ujawnienia talentów uczniów są nieskończone. Prezentacja średniowiecznych kronik zaowocowała konkursem na kronikę własnego rodu. Efekty pracy uczniów przeszły najśmielsze oczekiwania i polonistów, i historyków. Konkursowa recytacja bajek Krasickiego zaowocowała stworzeniem teatru lalek własnoręcznie i niezwykle starannie wykonanych. Omówienie *Cierpień młodego Wertera* J. W. Goethego stało się przyczynkiem do ogłoszenia konkursu polegającego na napisaniu listu do fikcyjnego przyjaciela. Uczniowie uzdolnieni manualnie pisali listy na własnoręcznie wykonanym ozdobnym papierze.

Tylko nieliczni posiadają uzdolnienia, dzięki którym mogą w przyszłości ubiegać się o zdobycie najwyższych nagród. Bez tego typu działań podejmowanych w klasie i w szkole trudno planować promocję uzdolnionych uczniów na szerszym forum publicznym. Przeprowadzenie klasowego konkursu mitologicznego zaowocowało zwycięstwem w zmaganiach na szczeblu wojewódzkim. Konkursowa recytacja Bogurodzicy w podziemiach szkoły ujawniła przyszłą finalistkę konkursu recytatorskiego na szczeblu wojewódzkim; klasowe konkursy na recenzję teatralną pozwoliły zdobywać najwyższe lokaty w konkursie miejskim.

Tak więc konkursy klasowe i szkolne przygotowują młodzież do osiągania spektakularnych sukcesów na forum publicznym. Możliwości nie brakuje. Każdy młody humanista z pewnością znajdzie ofertę adresowaną w głównej mierze do niego. W ciągu kilku ostatnich lat ogłoszono m. in. następujące konkursy: Olimpiada literatury i języka polskiego; Adam Mickiewicz. Konkurs literacki dla uczniów szkół średnich; Ogólnopolski konkurs recytatorski; Ogólnopolski turniej recytatorski literatury tworzonej na obczyźnie – „Od Mickiewicza do Miłosza”; Ogólnopolski konkurs wiedzy o filmie dla młodzieży szkół ponadpodstawowych; Wojewódzki konkurs recytatorski poświęcony twórczości Haliny Poświatowskiej; Wojewódzki konkurs recytatorski: „Władysław Reymont i twórcy jemu współcześni”; Konkurs poetycki o tematyce dowolnej w ramach imprezy: „Stachura pozostałym”; Konkurs literacko-plastyczny: „Ja i wiek XX”.

4. UROCZYSTOŚCI SZKOLNE

Każda szkoła sporządza corocznie kalendarz imprez związanych z obchodami świąt i rocznic. Niemal wszystkie tego typu uroczystości przygotowuje polonista z pomocą uzdolnionej młodzieży. Tak więc rozpoczęcie roku szkolnego, obchody Dnia Komisji Edukacji Narodowej, Święta Niepodległości, Bożego Narodzenia, Święta Szkoły, studniówka, zakończenie roku szkolnego stanowią wyzwanie dla ambitnej i zdolnej młodzieży.

Przygotowujący się do prezentacji uczniowie mogą skorzystać z gotowych scenariuszy uroczystości upowszechnianych na łamach wydawnictw szkolnych. Często jednak młodzi ludzie decydują się na napisanie własnego scenariusza. Oczytana młodzież (np. zwycięzcy klasowych i szkolnych konkursów czytelniczych) samodzielnie dokonuje wyboru tekstów. Obdarzeni talentem pisarskim (np. uczestnicy konkursów literackich) proponują własne teksty poetyckie, układają słowa powitań, podziękowań, pożegnań.

Najlepsi recytatorzy (wyłonieni w konkursach klasowych, szkolnych i pozaszkolnych) przygotowują wzorowe deklamacje. Humanistyczne talenty zostają zauważone.

Uroczystość szkolna wymaga właściwej oprawy muzycznej i plastycznej. To polonista promuje na forum publicznym artystycznie uzdolnioną młodzież. Wieczornice, Wigilie, prezentacja muzyki poważnej mającej związek z historią literatury i kultury pozwoliły już w warunkach klasowych na ujawnienie muzycznych talentów i zainteresowań. Śpiew, gra na instrumentach uatrakcyjnią każdą uroczystość.

Akademie stwarzają szansę zaprezentowania możliwości uczniów utalentowanych plastycznie. Ich zadaniem jest przygotowanie scenografii i kostiumów. Takie ćwiczenia klasowe, jak ilustrowanie fragmentów lektur, wytyczanie map podróży bohaterów literackich, projektowanie szaty graficznej gazetek poprzedzają zwykle prezentacje dokonań uczniów na forum szkoły.

Każda uroczystość szkolna przygotowana przez polonistę i uczniów jest – na swój sposób – jedyna i niepowtarzalna. Zdarzają się w długim ich szeregu takie, które – dzięki nieprzeciętnym talentom młodych ludzi – na długo pozostają w pamięci ogółu. Uroczystość szkolna przygotowana przez uczniów klas VII i VIII zaowocowała jej odtworzeniem w ramach dzielnicowych obchodów Święta Niepodległości. Poziom, jaki prezentowali młodzi aktorzy, nie uszedł uwagi profesjonalistów, czemu dali wyraz publicznie.

Zakończenie nauki w klasach maturalnych wiązało się z wystawieniem przez uczniów klas III sztuki zatytułowanej *Kapciuszek*. Rewelacyjny tekst autorstwa młodzieży, znakomita gra aktorów, świetna scenografia wykonana według projektu zaprzyjaźnionego architekta, nastrojowa muzyka dały niepowtarzalny efekt. Spontaniczne reakcje dorosłej wszak publiczności

stanowiły dowód profesjonalizmu twórców sztuki, czego potwierdzeniem była kilkuminutowa owacja na stojąco, jaką widzowie zgotowali artystom.

Możliwości promowania uzdolnień młodych ludzi poprzez ich udział w szkolnych uroczystościach wydają się nieskończone. Wie o tym każdy polonista, któremu wielu uczniów zawdzięcza rozwój twórczych możliwości.

5. GAZETKA SZKOLNA

Duże możliwości prezentowania zainteresowań, uzdolnień i poglądów daje uczniom przygotowywanie gazetek, czyli wydawanie szkolnego czasopisma. Pomysł ten może być realizowany na każdym szczeblu edukacji polonistycznej (starsze klasy szkoły podstawowej – gimnazjum – liceum). By pismo promowało najlepszych, należy zadbać o staranny dobór członków zespołu redakcyjnego i korespondentów. Można ogłosić nabór chętnych i najzdolniejszych spośród nich wyłonić w drodze konkursu; można prosić o wsparcie kolegów polonistów, którzy zaproponują pracę swym uzdolnionym uczniom; można i trzeba dziennikarskich talentów szukać we własnych klasach.

Klasowa wystawa ulubionych czasopism, śledzenie historii rozwoju dziennikarstwa stają się pretekstem do podjęcia przez uczniów próby samodzielnego wykonania gazetki. Efekty pracy kilkusobowych zespołów prezentuje się, urządzając w klasie, w czytelni czy w pokoju nauczycielskim wystawę gazetek. Tego typu działania sprzyjają ujawnianiu utalentowanych uczniów, którym można powierzyć redagowanie szkolnego czasopisma. Działy tematyczne są stałe dla większości typowych gazetek szkolnych. Dział nauki umożliwia prezentację uczestników olimpiad, zwycięzców konkursów przedmiotowych, których wiedza zdecydowanie wykracza poza szkolne schematy. Młodzież uzdolnioną polonistycznie promuje się przede wszystkim w dziale literackim. Tu zamieszcza się wiersze i opowiadania autorstwa uczniów. Drukuje się teksty zwycięskich prac konkursowych, najlepszych prac klasowych i domowych wypracowań. Dział kultury prezentuje zainteresowania młodzieży aktywnie uczestniczącej w życiu kulturalnym. Tu szczególne miejsce zajmują recenzje książek, filmów, spektakli teatralnych... Autorzy wypowiedzi to znawcy literatury, kinomani, melomani, bywalcy teatrów, którzy na łamach szkolnego pisma przekonująco zachęcają innych do korzystania z dóbr kultury. Dział gazetki poświęcony bieżącemu życiu szkoły stwarza okazję do prezentowania przez uczniów własnych poglądów. Zamieszczone w tej części pisma artykuły, felietony, reportaże stają się punktem wyjścia do podejmowania dyskusji i polemik na interesujące młodzież tematy (np. prawa i obowiązki ucznia; modele relacji nauczyciel–uczeń; konflikty pokoleniowe; przemoc w domu i w szkole, narkomania

itd.). Inne działy, jakie mogą znaleźć się w gazetce (sportowy, rozrywki itp.), w mniejszym stopniu angażują uwagę humanistów.

Druk pisemka wymaga zastosowania technik komputerowych, kolportaż – skutecznej reklamy. To dodatkowe możliwości promowania młodzieży przejawiającej określone zainteresowania i umiejętności. Jeżeli efekty pracy zespołu redakcyjnego są szczególnie zadowalające, szkoła może zaprezentować gazetkę na szerszym forum publicznym: informacje konkursowe zamieszcza się na łamach czasopism; prezentacji gazetek dokonują redaktorzy telewizyjnych programów młodzieżowych. Najzdolniejsi mogą rozwijać swe umiejętności, podejmując studia polonistyczne o specjalności dziennikarskiej.

6. WIECZORNICE

Możliwość zaprezentowania przez uczniów swych uzdolnień i literackich preferencji stwarza zorganizowanie przez polonistę na terenie klasy czy szkoły tzw. wieczornicy. O jej charakterze często decydują gusty młodzieży. Szczególne zainteresowanie twórczością Leśmiana, Stachury, księdza Twardowskiego, Herberta, Szymborskiej czy najmłodszej generacji poetów, popularność tzw. poezji śpiewanej stwarzają właściwy klimat do samodzielnego prezentowania przez uczniów dorobku wybitnych artystów.

Wieczornice często nawiązują do znaczących wydarzeń z życia kulturalnego, np. przyznanie ważnej nagrody, jubileusz twórczości, rocznica urodzin lub śmierci znanego pisarza czy wydania wybitnego dzieła.

Ta forma działań nie należy obecnie do najpopularniejszych, a wydaje się ze wszech miar godna uwagi. Umożliwia nie tylko popularyzowanie literatury, lecz także prezentowanie twórczej inwencji uczniów.

7. SESJE NAUKOWE

Ambitnym przedsięwzięciem dla nauczyciela i jego uzdolnionych podopiecznych wydaje się organizowanie szkolnych lub międzyszkolnych sesji naukowych. Podobnie jak w przypadku wieczornic, zainteresowanie młodzieży określonymi treściami humanistycznymi, ważne wydarzenia kulturalne stanowią przyczynek do zorganizowania sesji. Podejmowanie tego typu działalności stwarza szczególną szansę uczestnikom olimpiad, zwycięzcom konkursów dysponującym rozległą wiedzą z zakresu poszczególnych dziedzin nauki. Wygłaszanie przez nich referatów, podejmowanie dyskusji popartych szeroką wiedzą stanowią początek niejednej kariery naukowej.

8. WYCIECZKI

Prezentacji uzdolnień i zainteresowań uczniów sprzyja organizowanie wycieczek szkolnych. Zdecydowana ich większość ma charakter turystyczny. Nieliczne podporządkowane są realizacji zadań polonistycznych (np. wycieczka szlakiem miejsc związanych z życiem i twórczością Mickiewicza, Sienkiewicza, Żeromskiego i in.).

Ustalenie trasy wycieczki staje się punktem wyjścia do stworzenia uczniom możliwości zaprezentowania polonistycznej wiedzy i umiejętności. Tak więc wyjazd w Góry Świętokrzyskie będzie okazją do uczniowskich prezentacji wiedzy na temat życia i twórczości Żeromskiego, wycieczka w Tatry da młodzieży możliwość wykazania się znajomością literatury i kultury Młodej Polski.

Szczególnie atrakcyjna dla młodych ludzi jest możliwość śledzenia literackich śladów polskości w przypadku wycieczek zagranicznych. Klasowej wycieczce do Wilna towarzyszyły starannie przygotowane przez uczniów wystąpienia dotyczące faktów związanych z życiem i twórczością A. Mickiewicza oraz J. Słowackiego. Podczas rejsu statkiem po Wilejce, chętni uczniowie (zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami) recytowali fragmenty *Pana Tadeusza*. Odwiedzenie słynnego cmentarza na Rossie zaowocowało dyskusją na tematy historyczne. Dwutygodniowa wycieczka na Krym stała się niepowtarzalną okazją do ponownej lektury *Sonetów krymskich* A. Mickiewicza. Chętni uczniowie dokonywali interpretacji sonetów, także tych pomijanych w szkolnych analizach. „Na gorąco” powstawały dzienniki podróży, których fragmenty odczytywano. W Bakczysaraju urządzono sesję zdjęciową. Rysunki w ołówku uwieczniły wizerunek Czatyrдахu. Efekty pracy uczniów złożyły się po powrocie na wystawkę udostępnioną nauczycielom i uczniom szkoły.

9. ORGANIZACJE SZKOLNE

Działalność szkolnych organizacji stwarza kolejną możliwość prezentowania zdolności, zainteresowań i opinii uczniów. Cele edukacji polonistycznej realizują sekcje kultury działające w ramach samorządów uczniowskich.

Sekcja kultury ma zwykle pod opieką tablice ogłoszeniowe. Służą one prezentacji dokonań i osiągnięć młodzieży (wystawy prac konkursowych, zdjęć, rysunków, gazetek...). Tu prowadzi się rejestr znaczących wydarzeń z życia kulturalnego szkoły. Sekcji kultury powierza się również opiekę nad szkolnym radiowęzłem. Młodzi dziennikarze przygotowują poranne audycje, serwisy informacyjne, dbają o oprawę muzyczną. Inicjują podejmowanie

przez uczniów dyskusji, polemik, wypowiadanie opinii na interesujące młodzież tematy, przeprowadzanie wywiadów z interesującymi ludźmi. Tego typu działania zaowocowały zaproszeniem uczniów do wzięcia udziału w młodzieżowym programie telewizyjnym pt. *Rower Błażeja*. Trudno o lepszą formę promocji.

10. ZAKOŃCZENIE

Możliwość zaprezentowania przez uczniów swych uzdolnień, zainteresowań i poglądów na forum publicznym stymuluje wszechstronny rozwój młodych ludzi poprzez realizację celów edukacyjnych. Prezentacja wiedzy uczniów poprzez udział w olimpiadzie, konkursach i sesjach naukowych uczy szacunku wobec wiedzy, rozwija krytycyzm poznawczy, stwarza młodym intelektualistom szansę na zaistnienie w świecie nauki. Udział w konkursach przygotowuje do podejmowania zdrowej rywalizacji, wymusza systematyczność działań, uczy cierpliwości, oswaja z sukcesem, ale i z porażką.

Organizowanie wieczornic umożliwia poznanie dorobku kulturowego ludzkości, rozwija wrażliwość estetyczną, przygotowuje młodzież do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym. Koła zainteresowań i akademie pozwalają na realizowanie twórczych możliwości uczniów. Udział młodych ludzi w uroczystościach szkolnych sprzyja kultywowaniu przez nich tradycji, wzmacnia poczucie wspólnoty narodowej, kształtuje postawy patriotyczne. Redagowanie gazetki, praca w szkolnym radiowęźle uczą dyskusji i odpowiedzialności za słowo, rzetelności oraz obiektywizmu w doborze i prezentacji faktów, formułowania sądów, wydawania opinii. Przygotowują młodych ludzi do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Prezentowanie uczniowskiej wiedzy w czasie wycieczek krajowych i zagranicznych wzmacnia poczucie więzi z regionem i krajem.

Należy jednak pamiętać, że pierwszym miejscem, w którym dokonuje się prezentacja, jest zawsze klasa. Osiągnięcie sukcesu, aprobaty nauczyciela i uczniów stanowią skuteczną zachętę do demonstrowania możliwości przed szerszym gremium. Stosowanie metod przez działanie, różnorodność form autoekspresji, kreatywność, wyrażanie własnej indywidualności, dostosowane do wieku, płci, dotychczasowych doświadczeń oraz aspiracji uczniów, umożliwiają im samorealizację i świadome kształtowanie własnej osobowości. Wszelkie tego typu działania przygotowują młodzież do osiągnięcia pełni dojrzałości. Praktyka potwierdza, że w tym szczególnym dziele znaczący udział mają nauczyciele poloniści.

*Barbara Obreńska***PRESENTATION OF STUDENTS' OWN INTERESTS, SKILLS AND IDEAS IN PUBLIC****(Summary)**

The article shows how it is possible to present students' abilities, skills and views in public. It was mostly focused on class and school presentations. The following forms of activities which enable promoting students in public were taken into account: participating in competitions, circles of interests (for example Polish language, theatre, film or culture) and school organisations (school committee); editing school newspapers; taking part in scientific sessions; organizing trips.

The statement includes both the theoretical part and the examples of activities (checked in the pedagogical practise).

It was emphasized that presenting skills, interests and views by students adjusted to the age and needs of young people prepared them to achieve the full maturity both in individual and social aspect.